

Residentie Orkest

Geadviseerd subsidiebedrag: **€ 3.395.900**

Gevraagd subsidiebedrag: € 3.395.900

Over de instelling

Stichting Het Residentie Orkest, symfonieorkesten, Den Haag

Stichting Het Residentie Orkest (hierna: Residentie Orkest) is gevestigd in Den Haag en geeft uitvoeringen van symfonische muziek voor een breed publiek. Het Residentie Orkest kent een onderscheidend profiel dat zich enerzijds richt op het klassieke, vroeg-romantische repertoire en anderzijds op muziek van de twintigste eeuw tot nu. Het orkest werkt daarvoor met een chef-dirigent en twee vaste gastdirigenten.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.13 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Residentie Orkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 3.395.900.

De raad oordeelt positief over de artistieke kwaliteit van het Residentie Orkest. Het orkest heeft de afgelopen jaren gezocht naar een nieuwe artistieke en inhoudelijke profilering en de kwaliteit vertoont een stijgende lijn. Het orkest geeft goed vorm aan zijn verantwoordelijkheden op het gebied van talentontwikkeling en educatie. De verhuizing, met drie andere instellingen, naar Amare in Den Haag zal naar verwachting een verdere impuls geven aan de kwaliteit en het publieksbereik.

Door goed bestuur heeft het orkest de gevolgen van de zware bezuinigingen omgebogen naar positieve cijfers en de organisatie geeft blijk van goed werkgeverschap. De bevriezing van de lonen en de verkleining van de aanstellingen heeft het orkest echter nog niet kunnen herstellen; het ziet hiervoor binnen de huidige middelen te weinig mogelijkheden.

Het orkest reflecteert beknopt op de Fair Practice Code en de Governance Code Cultuur. De reflectie op de Code Diversiteit en Inclusie is goed; deze code is overtuigend omarmd door het orkest.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad oordeelt positief over de artistieke kwaliteit van het Residentie Orkest. De afgelopen jaren heeft het orkest gezocht naar een nieuwe artistieke en inhoudelijke profilering. De raad ziet dat het orkest zich zelfbewust positioneert in de stad Den Haag en bewust een relatie aangaat met de stad.

Het orkest schrijft in zijn terugblik dat de bezuinigingen in 2013 de kwaliteit van het orkest hebben aangetast, maar dat dit inmiddels voor een groot deel is hersteld. Ook de raad constateert dat het orkest kwalitatief een stijgende lijn heeft gevonden.

Met ingang van de periode 2021 – 2024 gaat er een nieuw dirigententeam van start. De drie dirigenten hebben ieder een eigen artistiek profiel, waarmee alle stijlperiodes aan bod komen. De raad mist in de aanvraag echter de motivatie van het orkest voor de keuze voor deze dirigenten. Hun aantreden valt min of meer samen met het moment dat het orkest de nieuwe zaal in Amare kan gaan bespelen: een kans op voortzetting van de stijgende artistieke lijn en het nieuwe elan.

Het Residentie Orkest heeft vier pijlers benoemd waarop het programma en de activiteiten worden gebouwd: ‘symfonische programmering’, ‘talentontwikkeling’, ‘educatie’ en ‘maatschappelijke activiteiten’. Het orkest geeft per pijler een goede uitwerking en laat de samenhang tussen de pijlers zien. De raad constateert dat de symfonische programmering zowel de canon als hedendaags repertoire omvat. Er is daarbij onder andere ruimte voor cross-overs naar pop en jazz, concerten met een theatraal of verhalend karakter en familieconcerten. Het orkest werkt met verschillende concertformats en series die, naar eigen zeggen, voorzien in de specifieke behoeften van de doelgroepen.

De raad vindt het toe te juichen dat het orkest per jaar meerdere compositieopdrachten verstrekt, waaronder de opdracht aan Richard Rijnvos voor de opening van Amare. De raad vindt de voorzichtige eerste concrete invulling van de artistieke plannen aansprekend: zo is in het seizoen 2021 – 2022 violiste Simone Lamsma *artist in residence*, treedt uitspeler Marcel Khalife op en maakt de nieuwe chef-dirigent Anja Bihlmaier een begin met de uitvoering van alle symfonieën van Schumann.

Het orkest begeleidt per seizoen één productie van De Nationale Opera en wil onderzoeken of binnen het kader van de regelingen samenwerking met en begeleiding van het Nederlands Dans Theater mogelijk is.

Vernieuwing

De raad vindt het Residentie Orkest vernieuwend in zijn symfonische programmering en heeft ook waardering voor de mate waarin het orkest programma's niet alleen op de thuislocatie brengt, maar ook op alternatieve locaties in Den Haag, zoals De Nieuwe Kerk, het Paard of op festivals als Wanderlust en Rewire. Met de nieuwe huisgenoten Nederlands Dans Theater, Koninklijk Conservatorium en het Dans- en Muziekcentrum wil het orkest binnen Amare intensief samenwerken in een aantal vernieuwende projecten. Zo wordt in 2020 – 2021 de ambitie onderzocht om een productiehuis voor muziek en muziektheater te realiseren en wil het orkest samen met het conservatorium cross-over programma's ontwikkelen op het gebied van *contemporary music* en *electronic live music*. Daarnaast verkent het orkest de grenzen tussen akoestisch en elektronisch en tussen jazz, pop en klassiek in het festival Rewire.

Qua vernieuwing in het oog springend is de vierde pijler van het orkest; het orkest wil met maatschappelijke activiteiten aansluiten bij de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Binnen het project dat het hiertoe ontwikkelt, 'SYMPHONY 2030', worden maatschappelijke activiteiten georganiseerd in verbinding met de hele stad, zoals 'Appeltaartconcerten' in zorginstellingen, 'Portiekmuziek' voor mensen in sociaal isolement, 'Nieuwjaarsconcerten' in de wijk en 'Concerten voor Transvaal'. Het orkest toont zich hiermee maatschappelijk bewust en betrokken.

De kern van talentontwikkeling ligt bij het Residentie Orkest in de samenwerking met het Koninklijk Conservatorium. Het convenant dat in 2017 is gesloten, wordt verder uitgewerkt. Hieruit blijkt dat het orkest werk maakt van talentontwikkeling op meerdere vlakken. Het orkest is betrokken bij de orkestmaster door middel van stageplekken, neemt deel aan de Nationale Master Orkestdirectie en wil deze trajecten verdiepen. Per seizoen krijgen tien compositiestudenten op basis van een ontmoeting met een stadgenoot de kans een 'One Minute Symphony' te schrijven die wordt uitgevoerd tijdens de vrijdagavondconcerten. De raad vindt dit een mooie, en door het korte tijdsbestek zeer uitdagende opdracht. Dat het concept wordt uitgebreid naar 'One Minute Symphony XL' vindt hij een goede stap.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

Het Residentieorkest hanteert de cao voor Nederlandse Orkesten, een cao voor de stafmedewerkers en de cao voor remplaçanten. Het orkest is er in relatief korte tijd in geslaagd om de gevolgen van de bezuinigingen om te buigen naar positieve cijfers. De situatie had wel zijn weerslag op de beloning van de musici, en het orkest was genoodzaakt om de lonen lange tijd te bevriezen en de aanstellingen terug te brengen van 100 naar 65 à 75 procent. De instelling wil hier graag verbetering in aanbrengen, maar zegt

alleen de mogelijkheid te hebben om de lonen te indexeren. Het Residentie Orkest heeft de gevolgen van de invoering van de Wet Arbeidsmarkt in balans niet opgenomen in de begroting, omdat het daar naar eigen zeggen de ruimte niet voor heeft. Het orkest roept de overheid op om de consequenties hiervan te dragen. Het orkest noemt als bijkomende complicerende factor voor met name de jongere orkestmusici dat het niet eenvoudig is om zich te vestigen in Den Haag door de hoge woonkosten in combinatie met het relatief lage salarisoniveau.

Het Residentie Orkest heeft lage financiële risico's wat betreft de liquiditeit en solvabiliteit. Het weerstandsvermogen is echter laag en het risico dat de activiteiten niet kunnen worden voortgezet bij tegenvallende baten is hoog. Het aandeel eigen inkomsten was in de periode 2017 – 2018 met 18 procent laag.

De raad constateert dat het ingezette herstel het gevolg is van goed bestuur, strategie en daadkracht, maar ook dat de financiële situatie nog kwetsbaar is. Het orkest is transparant in het plan over de bestaande knelpunten. Naast de kosten voor verbetering van de honorering en om te voldoen aan de Wet Arbeidsmarkt in balans zijn er kosten die samenhangen met de verhuizing naar Amare, zoals hogere huurlasten en extra kosten voor programma en marketing. De raad signaleert dat de beoogde toename aan publieksaantallen en -inkomsten daarbij een onzekere factor is. Het is niet duidelijk hoe het orkest dit risico wil ondervangen. Het vermeldt expliciet dat de mogelijkheid om minder producties te maken een neerwaartse spiraal teweeg zal brengen omdat minder publieksinkomsten weer leiden tot nog minder producties.

De instelling is actief met betrekking tot goed werkgeverschap. In het kader van duurzame inzetbaarheid participeert zij bijvoorbeeld in het onderzoeksproject 'Training for Excellence'. De zakelijk directeur is als voorzitter van de werkgeversdelegatie betrokken bij de cao-onderhandelingen en daarmee speelt het orkest een rol in de sociale dialoog over eerlijke beloning.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

Educatie is de derde pijler van het Residentie Orkest voor de periode 2021 - 2024. De raad is zeer positief over het educatieve programma van het orkest. Het is een sterk en gedifferentieerd programma met een groot bereik onder kinderen en volwassenen. Het grootste deel van de activiteiten vindt plaats binnen het (speciaal) primair onderwijs met de projecten 'Ontdek het orkest' en 'The Residents'. Het orkest verwacht dat de gezamenlijke huisvesting van vier instellingen in Amare zal leiden tot educatieve meerwaarde. De instellingen willen een gezamenlijke visie en activiteiten

ontwikkelen en de raad ziet uit naar de ontwikkelingen op dit vlak. Ook juicht hij het voornemen toe om de educatieve activiteiten uit te breiden naar de regiogemeenten. In 2021 wil het Residentieorkest een pilot uitvoeren van een community-project in samenwerking met de Dutch Don't Dance Division en het Haags Theaterhuis; doel is om samen met tweehonderd amateur- en professionele dansers een uitvoering te geven van de 'Sacre du Printemps'. De raad is benieuwd naar de groepen die participeren en naar de concrete uitwerking van dit complexe project.

Door de decentrale ligging van het Zuiderstrandtheater in Scheveningen heeft het orkest een deel van het publiek verloren, maar tegelijkertijd nieuw publiek gevonden in die buurt. De opening van het nieuwe cultureel centrum Amare zal volgens de raad een nieuwe publieksimpuls betekenen en ervoor zorgen dat het weggevallen publiek weer kan worden verleid. Het orkest weet ook nieuw en meer divers publiek te bereiken bij de projecten in samenwerking met het Paard in Den Haag en O13 in Tilburg. Ook op het format 'Masterclassics' komt een jonger en diverser publiek af. Het orkest maakte hierbij naar eigen zeggen met succes gebruik van een nieuwe marketingcampagne.

De instelling geeft een goede toelichting op de wijze waarop zij het publiek benadert: volgens een duidelijke algehele aanpak en voor verschillende leeftijds- en doelgroepen op verschillende manieren. Zij noemt in dit verband ook het meer diverse publieksbereik dat via de educatieprojecten en de meer maatschappelijk gemotiveerde activiteiten tot stand komt.

Geografische spreiding

Het Residentie Orkest heeft als standplaats Den Haag en speelt ongeveer een vijfde deel van de concerten buiten deze stad. Het orkest wil het stadsorkest van Den Haag zijn en de plannen en activiteiten van de instelling zijn ook overtuigend gericht op de verbinding met de stad. De raad verwacht dat de verhuizing naar Amare de zichtbaarheid en toegankelijkheid zal vergroten. Positief is ook dat het orkest de educatieve activiteiten in de omliggende gemeenten wil uitbreiden en daarvoor samenwerking zoekt met partners in die gemeenten.

De reflectie vanuit de stedelijke cultuurregio Haaglanden maakt melding van het grote aantal samenwerkingspartners in de stad en benadrukt de belangrijke positie die het orkest inneemt in de stad en daarbuiten. Bij diverse representatieve gelegenheden draagt het Residentie Orkest op het hoogste niveau bij aan het culturele profiel van de stad.

Toepassing Fair Practice Code

Het Residentie Orkest reflecteert ten aanzien van de toepassing van de Fair Practice Code enkel op eerlijke betaling. Het orkest honoreert conform cao maar heeft geen middelen om contracten te vergroten en/of achtergebleven honoraria en salarissen te verhogen. Uit de aanvraag komt het orkest als een goed werkgever naar voren; het zegt medewerkers te zien als zijn grootste kapitaal en zijn beleid te richten op duurzame inzetbaarheid en duurzame werkzekerheid. Het orkest participeert in een onderzoeksproject om bij te dragen aan duurzame inzetbaarheid van de musici. Een tevredenheidsonderzoek onder medewerkers en een preventief medisch onderzoek zijn terugkerende elementen. Er is aandacht voor opleiding, (loopbaan)ontwikkeling, preventie, stress- en blessuregevoeligheid en gehoorbescherming.

Toepassing Governance Code Cultuur

Het Residentie Orkest schrijft te voldoen aan de Governance Code Cultuur en zegt de herziene code van 2019 binnen een jaar toe te passen. De reflectie op de code is echter summier: de raad kan zich geen beeld vormen van de wijze waarop de organisatie de principes en aanbevelingen uit de code interpreteert en hanteert. Dit vindt de raad een gemis.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

Het Residentie Orkest heeft diversiteit en inclusie overtuigend omarmd. De raad signaleert een groot bewustzijn van de betekenis en werking van de Code Diversiteit en Inclusie bij het orkest. Het orkest erkent dat de organisatie nog niet de gewenste culturele diversiteit heeft, en heeft stappen ondernomen om hier met betrekking tot de staffuncties en de raad van toezicht verandering in te brengen: in 2018 werden twee medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt aangenomen.

De missie om het stadsorkest van Den Haag te zijn, vertaalt zich in een reeks activiteiten, nieuwe formats, samenwerkingsverbanden en andere speellocaties, die bijdragen aan een inclusiever programma met solisten en spelers met een cultureel diverse achtergrond. Met nieuwe formats bereikt het orkest ook een diverser publiek. Met de educatieprojecten en 'SYMPHONY 2030' ontstaat meer inclusiviteit ten aanzien van kinderen, jongeren uit achterstandswijken en mensen die eenzaam zijn of in zorginstellingen wonen. Ook zoekt het orkest naar samenwerkingspartners om de brug te kunnen slaan naar bewoners van Den Haag met een niet-westerse achtergrond. De raad is positief over de intenties van het orkest en de ontwikkelingen. Hij had alleen over de betrokken partners op het gebied van diversiteit en inclusie meer willen lezen.